

Motoo Hatta: „Teatrul japonez are origini străvechi” ...

Motoo Hatta — directorul și regizorul-șef al Institutului de Regie din Tokio, membru al Comitetului Congresului Național al Culturii din Japonia — a participat vreme de mai bine de 30 de ani, în calitate de director de scenă, la mișcarea democratică a teatrului japonez. Împiedicat în anii războiului să-și desfășoare în chip organizat activitatea, el și-a reluat-o abia după 1955, înfrunzind Institutul de Regie, pe care-l conduce. În afară de nenumărate piese tradiționale-autohtone, Motoo Hatta a pus în scenă la teatrul Skiji din Tokio: Visul unei nopți de vară de Shakespeare, Revizorul, Avarul, Tartuffe, Don Juan etc.

Ca oaspete al redacției noastre, d-sa ne-a împărtășit câteva lucruri despre teatrul japonez.

— Teatrul japonez este complet diferit de teatrul european; la noi există forme foarte vechi, specifice. Astfel, cea mai veche manifestare este aceea denumită *Bugaku*, practică în cadrul ceremonialului de curte și care s-a menținut numeroase veacuri, inflorind mai ales în secolele VIII și IX. Adusă din Coreea și China, această formă spectacologică avea mai mult caracterul unui dans carnavalesc. Mai târziu, teatrul s-a depărtat de curtea imperială, mutându-și scena la curțile marilor moșieri și feudali. Noul teatru (*Nogaku*) însemna un pas înainte pe drumul perfecționării tehnicii dramatice. În fața unor cercuri limitate de spectatori, pe scenă se desfășura un fel de recital poetic cu acompaniament instrumental. Există, concomitent cu acesta, aș putea spune o altă ramură — teatrul *Kioben* — adresată într-o măsură mai mare oamenilor de rind. Subliniez că la baza acestuia stăteau teme și creații folclorice.

— Dar teatrul *Kabuki* ?

Teatrul *Nô* : măști de marionete

www.cinec.ro

Teatrul Kabuki: scenă dintr-o piesă jucată în 1953

— E forma sub care europenii cunosc mai bine teatrul japonez. Acesta e teatrul a cărui naștere se produce în secolul XVII, teatrul cu cea mai mare influență asupra publicului și susținut mai cu seamă de negustorimea orașelor. Teatrul Kabuki era un adevărat imn optimist închinat vieții, o demonstrație a bucuriei de a trăi. Se cerea o mimică actoricească mai complexă, o mișcare scenică bogată, un acompaniament muzical susținut.

Așa cum se întâmplă de obicei, influența claselor stăpînitoare și-a pus și în acest sector o amprentă negativă, împingînd genul Kabuki spre un formalism exterior, estetizîndu-l, în dauna adevărului vieții, ducîndu-l la scheme-șablon de genul dublei sinucideri din dragoste etc.

— *Influența teatrului european s-a făcut simțită, deci, destul de tirziu...*

— Într-adevăr, deși celelalte ramuri ale artei, pictura, sculptura, muzica s-au dezvoltat, genul de teatru Kabuki a rămas în vechea sa albie cu teme feudale, lipsit de o dramaturgie modernă. A fost greu pentru regizorii, autorii și actorii japonezi să studieze teatrul european. Dificultatea a fost sporită de necunoașterea limbilor străine, a obiceiurilor.

În 1890 s-au făcut primele încercări de creare a unei școli moderne japoneze, la început cu o bază progresistă, realistă, apoi, odată cu intrarea Japoniei în orbita capitalismului (după războiul ruso-japonez din 1905), teatrul japonez a început să poarte pecetea societății în care el avea să se dezvolte. Și, totuși, după 1907, mai multe grupuri de intelectuali progresiști dau un suflu nou de viață teatrului: apar societăți literare înaintate, apare „teatrul liber“, desigur fără a avea nici o înrudire cu mișcarea inițiată ceva mai devreme de Antoine în Franța. Atunci se desemnează contururile teatrului japonez modern, apare dramaturgia modernă japoneză, orientată de profesorul Subboutri, și mai ales de Osanay. În 1909 se traduc, la noi, piesele lui Shakespeare, se reprezintă întia oară Ibsen. De fapt, asimilarea teatrului european s-a făcut neorganic, teatrul nostru orientîndu-se mai mult pe o linie naturalistă, manieră care avea să domine multă vreme teatrul japonez.

Osanay a vizitat Europa, a cunoscut diversele curente teatrale, a stăruit asupra dramei ruse, și mai ales a studiat de aproape sistemul Stanislavski.

Ar trebui poate să pomenim cite ceva despre numeroasele dar efemerele companii teatrale care au dat spectacole cu piese europene, dar e mai bine să ne oprim asupra unei date importante din istoria teatrului japonez — anul 1921, anul formării „Companiei dramatice de avangardă“. Conducătorii acestei companii au avut de înfruntat aprige represiuni polițienești. Creșterii mișcării muncitorești îi corespunde o nouă orientare a teatrului, tot mai apropiată de metoda realistă. Se reprezintă în fața publicului *Mama* de Gorki... În timpul războiului, conducătorii teatrelor cu

ルーマニアに招待されたことは

舞台を見た後、大歓迎を受けた

特に組合劇場で上演した民族舞踊

は私に大きな喜びをもたらした。

八田元夫
Hatta Motoo

Sint fericit că mă găsesc în țara dv. și că pot cunoaște atâtea aspecte interesante ale teatrului românesc. Am fost impresionat în mod special de dansurile populare executate de ansamblul C.C.S.

Motoo Hatta

orientare democratică, apropiați de clasa muncitoare, au fost arestați, schingiuïți... Abia în 1945, mișcarea teatrală a putut să-și afirme principiile ei dramatice, prin grupurile de dramaturgi organizate, prin „Noua companie de dramaturgie“. Forțele de ocupație americane au exercitat și ele măsuri restrictive împotriva manifestărilor noastre teatrale, cenzurind uneori chiar piese americane, ca de pildă cele semnate de Odets sau Hellman!

Astăzi există în Japonia o bogată activitate teatrală, susținută de organizațiile muncitorești; de asemenea au apărut un număr mare de piese scrise de oameni ai muncii pentru spectacolele cu amatori.

Un rol însemnat în viața culturală a Japoniei îl joacă Congresul Național al Culturii, care cuprinde și un departament de dramaturgie. Este o organizație în cadrul căreia cercurile de profesioniști se consultă între ei și dezbat în conferințe felurite probleme, privind dezvoltarea artelor noastre. Printre altele, oamenii de teatru studiază felul în care s-ar putea grefa sistemul lui Stanislavski pe tradițiile teatrului japonez. Străduința noastră — a încheiat Motoo Hatta — este de a pune teatrul japonez în slujba păcii și a democrației. Este mesajul pe care l-am descifrat și în frumoasele realizări ale teatrului românesc...

A. P.